

Vergaderjaar 2007–2008

31 132

Studiebelasting in het hoger onderwijs

31 200 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2008

Nr. 3

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 28 november 2007

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap¹ heeft op 6 november 2007 overleg gevoerd met minister Plasterk van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over:

- **de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 9 juli 2007 inzake verzoek commissie over spookvakken hbo (OCW0700540);**
- **de brieven van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 16 mei, respectievelijk 10 juli 2007 inzake integrale kabinetsreactie inspectierapport Onderwijstijd in het hoger onderwijs (30 800-VIII, nrs. 129 en 168);**
- **de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 29 juni 2007 inzake beleidsreactie op het rapport Examinering, draagvlak en toegankelijkheid (30 800-VIII, nr. 156);**
- **de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 22 augustus 2007 inzake verkennend onderzoek naar spookvakken in het hoger onderwijs (31 132, nr. 1);**
- **de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 31 oktober 2007 ter aanbieding van het inspectierapport Cadeaupunten in het hoger onderwijs (31 132, 31 200-VIII, nr. 2).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

De heer **Jasper van Dijk** (SP) merkt op dat iemand die op zijn achttiende gaat studeren aan een hogeschool, collegegeld betaalt, studieboeken koopt en uitzielt naar een stevig studieaanbod dat leidt tot kennisverrijking, er niet gelukkig van wordt als hij zijn studiepunten cadeau krijgt zonder dat hij daarvoor enige inspanning heeft geleverd. Dat komt voor als een docent ziek is en niet wordt vervangen. Het komt ook voor dat een docent in het hbo een 7 geeft voor een praktijkvak, terwijl hij de ingeleverde opdrachten niet eens heeft gelezen. Soms worden onvoldoendes zomaar omgezet in voldoende. Spookvakken en cadeaupunten zijn onacceptabel, omdat het niveau van het hoger onderwijs daarmee op het spel wordt gezet. Er zijn twee onderzoeken gedaan naar de achtergronden. In de brief

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), voorzitter, Depla (PvdA), Slob (ChristenUnie), Remkes (VVD), Joldersma (CDA), Jan de Vries (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Jan Jacob van Dijk (CDA), Aptroot (VVD), Leerdam (PvdA), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Roefs (PvdA), ondervoorzitter, Verdonk (Verdonk), Abel (SP), Van Leeuwen (SP), Biskop (CDA), Bosma (PVV), Pechtold (D66), Zijlstra (VVD), Jasper van Dijk (SP), Besselink (PvdA), De Rooij (SP), Ouwehand (PvdD) en Dibi (GroenLinks).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Ferrier (CDA), Gill'ard (PvdA), Anker (ChristenUnie), Van Miltenburg (VVD), Atsma (CDA), Sterk (CDA), Vietsch (CDA), Schinkelshoek (CDA), Dezentjé Hamming (VVD), Van Dijken (PvdA), Hamer (PvdA), Van Dam (PvdA), Van der Burg (VVD), Van Bommel (SP), Gesthuizen (SP), Jonker (CDA), Fritsma (PVV), Van der Ham (D66), Nicolai (VVD), Leijten (SP), Bouchibti (PvdA), Gerkens (SP), Thieme (PvdD) en Van Gent (GroenLinks).

van 31 oktober schrijft de minister dat er geen sprake is van moedwilligheid of fraude. Volgens de Van Dale is fraude vervalsing van administratie. Dat betekent dat er aangifte van gedaan moet worden. Geldt dat ook als iemand studiepunten krijgt voor een vak dat hij niet heeft gevolgd? De minister stelt dat cadeaupunten worden gecompenseerd door andere, zwaardere vakken, maar hij zou moeten eisen dat elke studie van topkwaliteit is en dat er geen cadeautjes worden uitgedeeld.

Bij 60% van de studenten in hbo en wo komen cadeaupunten voor. Dat is geen uitzondering, maar een grote meerderheid. De minister vindt het onwenselijk dat studenten op grote schaal cadeaupunten waarnemen. Er doen zich wel problemen voor, zoals te weinig begeleiding, geen optimale toetsing, niet altijd voldoende uitdagend onderwijs, maar hij wil dit probleem niet groter maken dan het is. Een van de aanbevelingen van de inspectie is om te zoeken naar nieuwe onderzoeksinstrumenten om spookvakken en cadeaupunten te herkennen. Houdt dit in dat de brief niet is gebaseerd op een goede beoordeling van de situatie? Wordt hiernaar meer onderzoek gedaan, bijvoorbeeld bij de studentenmonitor? De instellingen moeten beter nagaan of de feitelijke studielast in overeenstemming is met de beoogde studielast en zo nodig passende maatregelen nemen. Zijn er sancties mogelijk wat betreft de bekostiging als een instelling dit niet doet?

De outputfinanciering van de instellingen kan ertoe leiden dat bepaalde vakken zo licht zijn. Als veel studenten afstuderen, levert dat geld op. Een andere factor is dat studenten na onderwijsvernieuwingen zoals het nieuwe leren aan hun lot worden overgelaten; zonder begeleiding en zonder duidelijk studieprogramma. De bezuinigingen leiden ertoe dat er te weinig personeel en middelen zijn, zodat docenten overbelast zijn. Dan wordt het aantrekkelijk om cadeaupunten of spookvakken aan te bieden, maar op die manier kunnen studenten wel erg makkelijk aan een diploma komen.

De heer Van Dijk is van mening dat het toezicht niet een maal per zes jaar bij de accreditatie dient plaats te vinden, maar zo regelmatig dat men zeker weet dat opleidingen voor een goed aanbod zorgen. De opleidingscommissie kan hierbij een belangrijke rol vervullen door vaker een tussentijdse evaluatie te houden. Het kan zijn dat een vak in de loop van de tijd steeds minder zwaar wordt, terwijl het aantal punten dat ervoor staat, hetzelfde blijft. Er moet goede voorlichting zijn, zodat studenten kunnen weten of een instelling veel cadeaupunten geeft. Bij de bekostiging zou meer gekeken moeten worden naar de kwaliteit dan naar het aantal diploma's.

De heer **Jan Jacob van Dijk** (CDA) onderstreept dat er onderscheid moet worden gemaakt tussen spookvakken en cadeaupunten. Bij cadeaupunten mag de student een lagere prestatie leveren dan het aantal punten dat hij krijgt. Bij spookvakken is er geen college en geen tentamen geweest. De conclusie van de minister naar aanleiding van het onderzoek van de inspectie is dat dit zich slechts in incidentele gevallen heeft voorgedaan. In de uitzending van Eén Vandaag wordt één voorbeeld genoemd. Als er echt spookvakken zijn, kan dit worden beschouwd als fraude, omdat geen prestatie is geleverd, terwijl wel bekostiging heeft plaatsgevonden. Het verschijnsel cadeaupunten zou zich voordoen bij 1% à 2% van de studiepunten. Dat is niet grootschalig, maar toch te veel. Het argument van de minister dat het ene vak wat zwaarder is en dat dit kan worden gecompenseerd door een ander vak dat wat lichter is, is niet overtuigend. Kan de minister hierover helderheid geven en zo nodig optreden om te voorkomen dat dit verschijnsel zich voordoet?

In de brief van 29 juni 2007 schrijft de minister dat de gevolgen van het voorstel van de Onderwijsraad om bij elk tentamen een externe deskundige aanwezig te laten zijn, te omvangrijk zouden zijn. Een andere mogelijkheid is om externe deskundigen zoals vakgenoten van andere universi-

teiten te betrekken bij de beoordeling van scripties en bij de examencommissies. In de reactie van de minister wordt voorgesteld om de examencommissies in de wet te verankeren. Wanneer wordt dit ingevoerd? De verankering van kwaliteit zou een rol moeten spelen bij de accreditatie. Verder moet duidelijk zijn welke rol de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) en de Onderwijsinspectie hierbij hebben. Wordt dit punt betrokken bij de voorstellen voor bekostiging van het hoger onderwijs?

De minister heeft zeer terughoudend gereageerd op de suggestie van de Onderwijsraad om eindtermen te formuleren voor het hoger onderwijs. Om de kwaliteit te garanderen zou bekend moeten zijn wat studenten moeten weten en kunnen aan het eind van een bacheloropleiding. Er zouden minimale eindtermen moeten zijn, zodat er geen al te grote verschillen tussen de opleidingen bestaan. De opleidingen kunnen dan zelf bepalen hoe zij dat invullen en of zij meer doen dan dat. De instellingen hebben een zware verantwoordelijkheid om de opleidingen op een goede manier vorm te geven. Welke maatregelen kan de minister nemen om te zorgen dat dit gebeurt?

Men kan zich afvragen of de Onderwijsinspectie wel zo uitgebreid onderzoek zou moeten doen naar de onderwijstijd, omdat dit aspect ook onder de verantwoordelijkheid van de instellingen valt. Uit het rapport blijkt dat er behoorlijk grote verschillen zijn. In de reactie van de minister wordt terecht ruimte geboden voor diversiteit. Daarom zou het onverstandig zijn om te komen tot een landelijke normering van het aantal uren, zoals bij het mbo is voorgesteld.

De heer Van Dijk wijst erop dat bij veel instellingen voor hoger onderwijs en zeker bij veel universiteiten te veel nadruk wordt gelegd op het doen van onderzoek en te weinig op het geven van onderwijs. Onderwijs moet erbij worden gedaan en onderzoek heeft de hoogste prioriteit. In de toekomst zou dat omgedraaid moeten worden. Door goed onderwijs te geven zouden de universiteiten de studenten meer kunnen stimuleren, uitdagen en enthousiasmeren dan door het doen van onderzoek.

De heer **Dibi** (GroenLinks) is van mening dat er een spook door het hoger onderwijs waart en dat dit een schizofreen spook is. Aan de ene kant is het een kwelgeest, omdat hij de studenten een mogelijke bezuiniging van een miljard oplegt, en aan de andere kant lijkt het op Casper, het lieve spookje, omdat hij de studenten gratis studiepunten geeft. Het is hoe dan ook niet goed voor het hoger onderwijs als studenten slechts 13 contacturen per week hebben en de rest mogen invullen met zelfstudie, stages of virtueel onderwijs. Bij een derde van de opleidingen hebben studenten minder dan 10 contacturen per week in het eerste studiejaar. Volgens een kwart tot een derde van de hbo-studenten is er meer dan 10% lesuitval, dus dan zijn er nog minder contacturen. Daarnaast geeft meer dan de helft van de studenten aan cadeaupunten te krijgen. Het staat echter op gespannen voet met de academische vrijheid als de minister voor het hoger onderwijs een urennorm vastlegt, die in het voortgezet onderwijs ook al tot excessen heeft geleid.

Het is de bedoeling dat studenten worden opgeleid tot personen die in staat zijn om de stof zelfstandig door te nemen. In de brief van de minister wordt dit omschreven als de groeiende verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces. Maar het verwerven van intellectuele vaardigheden en het vormen van een wetenschappelijke of beroepsmatige attitude gaat niet vanzelf. Een studente media en informatiemanagement bij de Hogeschool InHolland, een populaire studie waarvoor zich vorig jaar 1300 eerstejaarsstudenten hebben aangemeld, vertelde aan de heer Dibi dat zij haar begeleider bij het schrijven van haar scriptie één keer heeft gezien, maar dat deze geen tijd had om iets te lezen of met haar te bespreken. Zij kreeg haar cijfer via een e-mailbericht. Wat is dan het verschil met een cursus van de LOI?

Het gevaar is dat de bobo's de dienst uitmaken in het hoger onderwijs, maar dit behoort toe aan de mensen om wie het gaat. De medezeggenschap van studenten moet worden versterkt, omdat zij op de hoogte zijn van problemen bij de inrichting van het onderwijs, zoals een schools klimaat of een te gering aantal contacturen. De opleidingscommissie zou geen adviesrecht, maar instemmingsrecht moeten hebben bij het vaststellen van het opleidings- en examenreglement.

Mevrouw **Besselink** (PvdA) merkt op dat er geen twijfel mag ontstaan over de kwaliteit van het hoger onderwijs en dat het om die reden goed is dat de minister onmiddellijk onderzoek heeft laten doen naar spookvakken. Daaruit blijkt dat spookvakken in een incidenteel geval voorkomen, maar niet op grote of betekenisvolle schaal. Er zijn wel regelmatig cadeaupunten toegekend waarbij de studiebelasting niet in verhouding staat tot de prestatie die de student moet leveren. De minister heeft laten weten ernaar te streven dat de woorden spookvakken en cadeaupunten niet meer in het woordenboek hoeven voor te komen.

Bij de cadeaupunten concludeert de minister dat de gemiddelde studielast ongeveer in evenwicht is en dat voor het ene vak meer inzet nodig is dan voor het andere. Het is van belang dat de studiedruk op een correcte manier wordt weergegeven in het aantal punten dat een student ervoor krijgt, omdat studenten er recht op hebben om te weten welke studiebelasting een bepaald vak met zich brengt. Daarom zou de uitdrukking dat de gemiddelde studielast ongeveer in evenwicht is ook uit het vocabulaire moeten verdwijnen.

Het aantal contacturen verschilt per studie en is gemiddeld 13 uur per week. Er is een verband tussen het aantal contacturen in het eerste jaar en de slagingskans van een student. Bij de universiteit van Nijmegen is ingevoerd dat alle eerstejaarsstudenten minimaal 15 contacturen krijgen, onafhankelijk van de studierichting. Dit heeft geleid tot positieve gevolgen, zoals minder studie-uitval, meer binding met de studie en betere studieresultaten. Kan de minister met de VSNU en de HBO-raad bespreken of dit bij meerdere instellingen uit eigener beweging kan worden ingevoerd?

Een belangrijk punt in het rapport Examinering, draagvlak en toegankelijkheid van de Onderwijsraad is dat voor iedereen helder moet zijn wat de kennis en kunde van afgestudeerden is. De accreditatie door de NVAO moet de garantie bieden dat het basisniveau van afgestudeerden voldoende is, maar daarnaast kunnen de opleidingen verschillende accenten leggen. Daarbij kan op basis van vrijwilligheid worden samengewerkt, zoals gebeurt bij de drie technische universiteiten. Eventueel zou een instelling een toelichting met competenties bij het diploma kunnen voegen, zodat helder is wat iemand te bieden heeft die een bepaalde opleiding heeft gevolgd.

De heer **Zijlstra** (VVD) is verontrust over het geringe aantal contacturen: gemiddeld 13 uur en bij een derde van de opleiding minder dan 10 uur per week in het eerste jaar. Hij had zelf 28 contacturen in het eerste jaar. Is een deel van het probleem dat er te weinig leraren zijn? De conclusie van de Inspectie voor het Onderwijs is dat zich voorvallen hebben voorgedaan die als spookvakken kunnen worden omschreven, maar dat dit niet plaatsvond op een schaal van betekenis. In de brief van 22 augustus staat dat cadeaupunten regelmatig voorkomen. In deze brief staat ook dat de processen en procedures van de WHW om spookvakken en cadeaupunten te voorkomen redelijk tot goed worden nageleefd en dat de wetgeving adequaat is en niet hoeft te worden aangepast. Het is onbegrijpelijk dat tegelijkertijd wordt geconstateerd dat de wetgeving en de procedures adequaat zijn en dat dit probleem vaak voorkomt. Kennelijk werkt het systeem van accreditatie op papier wel goed, maar is de praktijk wat weerbarstiger.

Een van de conclusies van de inspectie is dat cadeaupunten op grote schaal voorkomen in het hoger onderwijs, maar dat bij andere vakken meer wordt gevraagd dan de studielast die ervoor staat. Zo'n rapport komt voor een deel tot stand op grond van een analyse van de visitatierapporten, die zijn gebaseerd op de wet- en regelgeving waardoor niet is voorkomen dat dit probleem bestaat. De suggestie is dat de cadeaupunten met zwaardere vakken worden gecompenseerd, alsof dat daarmee kan worden vergoelijkt. De heer Zijlstra is van mening dat men wel meer, maar niet minder mag aanbieden. Als studenten bij bepaalde vakken te weinig lesuren krijgen, zullen zij die studieonderdelen onvoldoende beheersen. Dan ontstaan er hiaten in het brede scala aan kennis dat zij moeten kunnen toepassen. Verschillen tussen studierichtingen zoals techniek en de pedagogische academie kunnen geen rechtvaardiging vormen van cadeaupunten. Als de een een zware opleiding volgt, betekent dat niet dat een ander niet hoeft te leren rekenen en doceren. Is de minister niet van mening dat alle opleidingen goed moeten zijn?

In het rapport van de Onderwijsraad wordt gepleit voor eindtermen per opleiding. Er hoeft geen landelijk kader te worden vastgesteld zodat iedereen hetzelfde leert, maar na vaststelling van eindtermen door een visitatiecommissie moet deze achteraf ook vaststellen of de leerlingen daaraan voldoen. Die beoordeling van de kwaliteit zou intrinsiek onderdeel moeten zijn van het bekostigingssysteem. De VVD-fractie presenteert binnenkort een voorstel voor een bekostigingsstelsel waarin de toetsing van eindtermen en de kwaliteit worden uitgewerkt. Kwaliteitsverbetering was ook de basis voor het leerrechtenstelsel. Uit het feit dat de medische faculteiten in Leiden, Maastricht, Nijmegen en Groningen gezamenlijke voortgangs- en eindtoetsen hebben ontwikkeld, blijkt dat dit wel degelijk ruimte biedt voor differentiatie. Verder moet duidelijk zijn dat de accreditatie van een opleiding kan worden ingetrokken, als er niet voldoende aandacht wordt besteed aan beoordeling en toetsing.

Antwoord van de minister

De **minister** deelt mee dat over enkele weken een overleg zal plaatsvinden over de strategische agenda en dat daarbij ook wordt ingegaan op het toezicht op de kwaliteit van het hoger onderwijs en de onderwijsintensiteit. Het is onwenselijk dat er bij een derde van de opleidingen in het eerste studiejaar minder dan 10 contacturen per week zijn, omdat de studenten een volwaardige opleiding moeten kunnen volgen en daarvoor hard willen werken. De docenten moeten eveneens hard werken om te zorgen dat het een goede opleiding is. Door studenten die vanuit het mbo instromen in het hbo wordt dit het zwaarst gevoeld, omdat zij gewend zijn aan een vrij schools systeem, waarbij zij fulltime les krijgen. Een zeer gering aantal contacturen kan dan leiden tot uitval.

Als een minimumaantal contacturen wordt voorgeschreven of wordt gekoppeld aan de bekostiging, kan dat leiden tot perverse effecten, bijvoorbeeld dat een docent 15 uur in de week voor een grote collegezaal dictaten gaat voorlezen. Er zijn ook grote verschillen tussen vakken. Bij rechten is het gebruikelijk dat er maar 10 uur college per week is en dat men verder aan zelfstudie doet, terwijl er bij biologie al 20 uur practicum is. Het werkt beter om incentives te geven waar de opleidingen zich naar gedragen. De minister zegt toe via de VSNU en de HBO-raad te overleggen met de instellingen om te bezien of er afspraken gemaakt kunnen worden over een minimumaantal contacturen in het eerste jaar, zoals in Nijmegen kennelijk goed werkt. Het is onacceptabel en frauduleus wat betreft de bekostiging als bij een opleiding punten worden gegeven voor vakken die welbewust niet worden gegeven, de zogenaamde spookvakken. Dan moet men zich afvragen of die instelling zodanig serieus kan worden genomen dat daar examens kunnen worden afgenomen. De minister tilt hier zwaar aan, omdat men ervan uit moet kunnen gaan dat

een instelling voor hoger onderwijs die een vak zegt te geven, dat ook doet. De sanctie kan zijn dat de bekostiging wordt ingetrokken. Iedereen die aanleiding heeft om te denken dat er sprake is van spookvakken, kan dat onmiddellijk melden en dan zal de inspectie daarnaar onderzoek doen. Naar aanleiding van de uitzending van Eén Vandaag is er contact geweest met de rechtenfaculteit van de Radbouduniversiteit. Het ging om een student die in 2005 vertraging had opgelopen, maar wel een aantal vakken had gehaald waarvoor hij vrijstellingen kreeg, toen hij in 2006 instroomde in het nieuwe onderwijsprogramma. Deze student zei dat hij cadeaupunten voor spookvakken had gekregen, maar dat waren dus vrijstellingen. Volgens de woordvoerder van de Radbouduniversiteit is er sprake van een canard van Eén Vandaag.

In het onderzoek van de Onderwijsinspectie werd geconstateerd dat spookvakken nagenoeg niet voorkomen, maar dat er wel cadeaupunten worden gegeven. In dat onderzoek is gemeten wat het verschil is tussen de geprogrammeerde en de ervaren studiebelasting. Dat verschil moet zo klein mogelijk zijn. Als je een groep studenten die dezelfde studie heeft gevolgd, vraagt naar de studiebelasting, zie je een vrij grote spreiding in de ervaren studiebelasting, omdat de een er heel weinig voor hoeft te doen en de ander twee keer zoveel moet doen als ervoor staat. Er is sprake van verschillen tussen personen; de ene student ervaart iets als zwaarder dan de ander. Bij een studieprogramma met 20 contacturen in de week kan het zijn dat sommige systematisch als lichter worden ervaren en andere als zwaarder, omdat het ene vak nu eenmaal moeilijker is dan het andere. Als een bepaald vak wordt ervaren als uitzonderlijk licht, zou naar de studiebelastingpunten gekeken moeten worden, maar als de gemiddelde ervaren studiebelasting ongeveer overeenkomt met de gemiddelde geprogrammeerde studiebelasting, wordt de onderwijsintensiteit daardoor niet echt aangetast. Als over alle studierichtingen wordt bekeken welke als zwaarder en welke als lichter worden ervaren, is de conclusie dat de spreiding zodanig is dat de studiebelasting gemiddeld wordt ervaren als 1% lichter dan geprogrammeerd was, dus dat is geen erg indrukwekkend probleem. De opleidingscommissies beoordelen jaarlijks de opleidingen. Het jaarlijkse adviesrecht van deze commissie heeft betrekking op het geprogrammeerde en niet op het ervaren studieaanbod. De minister ziet weinig meerwaarde in het verhogen van deze frequentie. In de afgelopen twaalf jaar hebben de VVD-bewindslieden die staatssecretaris van Onderwijs zijn geweest, geen voorstel gedaan om eindtermen voor de verschillende studierichtingen in het hoger onderwijs vast te stellen. Dat zou een heel nieuw stelsel betekenen, waarbij een soort centraal schriftelijk examen wordt ingevoerd voor het hoger onderwijs. De accreditatiecommissie beoordeelt of een opleiding voldoet aan een bepaald niveau, gerelateerd aan hbo of wo, of er voldoende toezicht is op kwaliteit, of de examencriteria goed zijn, maar niet wat iemand geleerd moet hebben.

Naar aanleiding van het rapport van de Onderwijsraad over examinering heeft de minister vier voorstellen gedaan die bij de behandeling van het bekostigingsbesluit in de Kamer aan de orde komen:

- de onafhankelijkheid van de examencommissie zal in de WHW meer expliciet worden benadrukt om het toezicht bij de examinering te versterken;
- het wettelijk kader wordt verruimd, zodat externe deskundigen een grotere rol krijgen bij de examinering;
- beoordeling en toetsing binnen een opleiding moeten als voldoende aangemerkt kunnen worden alvorens positief besloten kan worden bij de accreditatie door de NVAO;
- het moet duidelijk zijn welke rechtsgang openstaat voor een student die een klacht wil indienen wanneer iets niet klopt bij de examinering.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Jasper van Dijk** (SP) merkt op dat een van de aanbevelingen van de onderwijsinspectie is dat de instellingsbesturen beter moeten nagaan of de feitelijke studielast in overeenstemming is met de beoogde studielast. Bij de evaluatie door de opleidingscommissie, waarin zowel studenten als docenten zijn vertegenwoordigd, moet worden nagegaan of het aantal studiepunten voor een bepaald vak door de jaren heen blijft voldoen aan de geprogrammeerde studiebelasting. Wat gaat de minister doen om beter te achterhalen waar cadeaupunten worden gegeven?

De heer **Jan Jacob van Dijk** (CDA) onderstreept dat de minister dient op te treden, als zich spookvakken voordoen. De instellingen zijn zelf in belangrijke mate verantwoordelijk om te voorkomen dat er cadeaupunten worden gegeven. Daarbij kan de accreditatie als instrument worden ingezet. De opleidingscommissie bekijkt ieder jaar wat is geprogrammeerd, hoe dat wordt gepercipieerd en wat ermee is gedaan. De vraag is of docenten hier iets mee doen. Binnen de instelling moet men ervoor zorgen dat dit leidt tot vakinhoudelijke wijzigingen. Als er een goede basis is voor overleg, is een wijziging van het instemmingsrecht niet direct nodig. Bij de beoordeling van personeel wordt vooral gekeken naar onderzoek en publicaties, maar de prioriteit binnen de instellingen moet wat meer worden gelegd bij onderwijs.

Mevrouw **Besselink** (PvdA) vraagt de minister om toch nog met de VSNU en de HBO-raad over de cadeaupunten te spreken, omdat de totale groep studenten bepaalde vakken als te licht ervaart. Het is beter om meer recht te doen aan de feitelijke belasting door het aantal punten voor een licht vak te verminderen en voor een moeilijk vak te verhogen dan om uit te gaan van het gemiddelde.

De heer **Zijlstra** (VVD) wijst erop dat de gemiddelde studiebelasting wel ongeveer correct kan zijn, maar dat er hiaten kunnen ontstaan in bij een studie gedefinieerde kennisgebieden, als bepaalde vakken slecht worden gegeven.

De **minister** antwoordt dat het aan de leidinggevenden is om in te grijpen als de situatie zich voordoet dat een docent niet doet wat hij zou moeten doen op grond van de bevindingen van de opleidingscommissie die zich bezighoudt met het studieprogramma. Eventuele klachten kunnen bij de instelling worden ingediend. Als deze bij de minister terechtkomen, zal hij de inspectie inschakelen. Wanneer de middelen die de wet biedt, niet worden gebruikt, kan er een verschil ontstaan tussen de regelgeving en de resultaten daarvan in de praktijk. Als studenten cadeaupunten ervaren, maar daarvan geen melding doen bij de inspectie, kan er niet worden ingegrepen.

De minister zal met de instellingen spreken over de accreditatie, de gemiddelde studielast en de studie-intensiteit. Deze punten komen ook aan de orde in de strategische agenda. In de studentenmonitor wordt scherper bevraagd naar het fenomeen cadeaupunten. Naar de mening van de minister is het geen ernstig probleem als er enige spreiding is bij de ervaren onderwijsintensiteit, zolang deze gemiddeld ongeveer overeenkomt met wat geprogrammeerd is.

In de strategische agenda wordt ook ingegaan op het verleggen van de prioriteit bij de universiteiten naar het onderwijs. Uit ontwikkelingen zoals de onderwijsacademie en andere instituten blijkt dat de universiteiten al

meer aandacht besteden aan onderwijs. Dat kan soms worden beloond met een carrièrepremie.

De voorzitter van de commissie voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur,
Van de Camp

De griffier van de commissie voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur,
Van Erp